

Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2021/22: MJU8

Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030

Sammanfattning

Utskottet har granskat kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 och föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna. Utskottet välkomnar att kommissionen nu antagit en ny EU-skogsstrategi. Det behövs ett strategiskt ramverk som, med respekt för medlemsstaternas nationella kompetens i de skogliga frågorna, syftar till att förbättra samordningen på EU-nivå.

Enligt utskottets mening är det dock mycket bekymrande att vissa av initiativen i strategin går i en riktning som innebär ökad detaljreglering, ökad centralisering och ökade överstatliga inslag, vilket strider mot det nationella självbestämmandet. Någon gemensam skogspolitik nämns inte i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Utskottet delar kommissionens åsikt att skogen har en central roll i klimatarbetet och att resurserna från skogen ska användas effektivt. Utskottet välkomnar att kommissionen lyfter fram ökat träbyggande i strategin och håller även med kommissionen om att utmaningarna med förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster måste adresseras. Vidare anser utskottet att det är olämpligt att kommissionen försöker styra olika skogsproduktionsmetoder. En mångfald av brukningsmetoder utifrån medlemsstaternas olika förutsättningar behöver främjas.

Utskottet delar inte kommissionens bedömning att den strategiska planeringen kring skogarna brister i EU:s medlemsstater. Utskottet ifrågasätter även att EU ska bygga upp en omfattande struktur för datainsamling när existerande strukturer kan nyttjas i stället. Utskottet välkomnar att kommissionen lyfter fram betydelsen av forskning och innovation i strategin. Det är enligt utskottets mening viktigt med en stark skoglig forskning.

I utlåtandet finns tre särskilda yttranden (SD, V, MP).

Granskade dokument

Kommissionens meddelande Ny EU-skogsstrategi för 2030 (COM(2021) 572).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets granskning	10
Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030.....	10
Särskilda yttranden	31
1. Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 (SD)	31
2. Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 (V)	31
3. Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 (MP).....	32
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över granskade dokument	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030

Riksdagen lägger utlåtande 2021/22:MJU8 till handlingarna.

Stockholm den 2 december 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Isak From (S), Magnus Manhammar (S), Élin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Jakob Olofsgård (L), Staffan Eklöf (SD), Markus Selin (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Yasmine Eriksson (SD), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Peter Helander (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kommissionen presenterade den 16 juli 2021 sitt meddelande Ny EU-skogsstrategi för 2030 (COM(2021) 572).

Talmannen beslutade den 21 september 2021 efter samråd med gruppledarna i enlighet med 9 kap. 20 § riksdagsordningen att kommissionens meddelande skulle hänvisas till miljö- och jordbruksutskottet för granskning.

Utskotten ska enligt 10 kap. 3 § andra stycket riksdagsordningen lämna utlåtanden till kammaren över de EU-dokument som har hänvisats till dem. Syftet med ett utlåtande är att skapa debatt och redovisa opinionen inom riksdagen i en viss fråga vid tidpunkten för dess behandling. Ett utlåtande debatteras och beslutas i kammaren. Beslutet består i att utlåtandet läggs till handlingarna. Ett utlåtande är inte bindande för riksdagens eller regeringens senare ställningstaganden. Efter beslutet i kammaren skickar Riksdagsförvaltningen utlåtandet för kännedom till EU-kommissionen och till Regeringskansliet.

Regeringskansliet överlämnade den 3 september 2021 en faktagruppmemorier (2020/21:FPM145) om meddelandet till riksdagen.

Utskottet överlade den 23 september 2021 med företrädare för regeringen om den svenska ståndpunkten om meddelandet (prot. 2021/22:3).

Den 14 juni 2021 träffade utskottet EU-kommissionär Virginijus Sinkevičius, ansvarig kommissionär för miljö, hav och fiske, som bl.a. informerade om den kommande skogsstrategin.

Bakgrund

Nationella utgångspunkter

I proposition 1992/93:226 om en ny skogspolitik fastställdes två jämställda mål för skogspolitiken i Sverige: ett produktionsmål och ett miljömål. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma där ska ges förutsättningar att fortleva i livskraftiga bestånd. Hotade arter och ekosystem ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226 s. 27). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar (prop. 1992/93:226 s. 32).

År 1999 beslutade riksdagen att det skulle finnas 15 nationella miljökvalitetsmål. Riksdagen beslutade 2005 om ett 16:e miljökvalitetsmål.

Det som särskilt berör skogsbruket är målet Levande skogar. Avsikten med Levande skogar är att förstärka miljöhänsynen inom svenskt skogsbruk. Definitionen av miljömålet är:

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Varje miljö kvalitetsmål har preciseringar. Preciseringarna förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet av målet. Preciseringarna av miljömålet Levande skogar är

- Skogsmarkens egenskaper och processer – Skogsmarkens fysikaliska, kemiska, hydrologiska och biologiska egenskaper och processer är bibehållna.
- Ekosystemtjänster – Skogens ekosystemtjänster är vidmakthållna.
- Grön infrastruktur – Skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur.
- Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation – Naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till skogslandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer.
- Hotade arter och återställda livsmiljöer – Hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla skogar.
- Främmande arter och genotyper – Främmande arter och genotyper hotar inte skogens biologiska mångfald.
- Genetiskt modifierade organismer – Genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden är inte introducerade.
- Bevarade natur- och kulturmiljövärden – Natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns.
- Friluftsliv – skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna.

I proposition 2007/08:108 En skogspolitik i takt med tiden tydliggör regeringen att de jämställda produktions- och miljömålen fortsättningsvis ska vara oförändrade. Regeringen framhåller skogens roll för klimatet, behovet av en ökad tillväxt i skogen, en förbättrad generell hänsyn och vikten av att behålla en stark skoglig myndighet. Regeringen föreslår vissa ändringar i skogsvårdslagen (1979:429) och i lagens portalparagraf betonas att skogen är en förnybar resurs:

1 § Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Den svenska skogspolitiken bygger till stor del på frihet under ansvar, med begränsade sanktionsmöjligheter. Exempelvis är skogsvårdslagen en s.k. minimilag. För att de skogspolitiska målen ska nås förväntas skogsägare göra insatser utöver vad lagen kräver. Detta är en del av skogsbrukets s.k.

sektorsansvar, vilket innebär att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för myndigheterna och skogsbruket. Relationen mellan skogsvårdslagstiftningens miniminivå och sektorsansvaret förtydligas i propositionen En skogspolitik i takt med tiden (se prop. 2007/08:108 s. 15 och 46, bet. 2007/08: MJU18, rskr. 2007/08:244). Följande anförts:

Skogsbrukets sektorsansvar lades fast 1988. Den generella principen om sektorsansvaret för naturmiljön preciserades genom 1991 års miljöpolitiska beslut. Av detta framgår att bland annat skogsbruket måste bygga på principen om en god och långsiktig hushållning med naturresurserna. Bevarandet av arter bör vara en angelägenhet för skogssektorn och inte ses som en separat naturvårdsfråga. I strategin för biologisk mångfald från 1994 lades det fast att kärnan i sektorsansvaret är skogsnäringsansvar för att medverka till en ekologisk anpassning av sin verksamhet i syfte att uppfylla miljömålen. Sektorsmyndigheternas roll i naturvårdsarbetet är att ta initiativ till insatser och åtgärder, utarbeta sektorsplaner för genomförandet av åtgärder, genomföra åtgärder tillsammans med näringen, följa upp resultaten och avge återkommande miljörapporter samt att sprida kunskap och utbildning inom näringen om åtgärder och mål.

Bestämmelser om skötsel av skog finns i skogsvårdslagen (1979:429). Enligt 5 § ska ny skog anläggas på produktiv skogsmark om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas till vara på ett godtagbart sätt, om marken ligger outnyttjad eller om skogens tillstånd är uppenbart otillfredsställande. Skogsmarkens ägare är ansvarig för återplantering och vård av ny skog. I 6 § finns bestämmelser om förnygringsåtgärder. I 10 § föreskrivs att avverkning av skog på produktiv skogsmark ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Bestämmelsen innehåller vidare, liksom 11 §, bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avverkning.

Utveckling av EU:s skogsstrategi

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt innehåller ingen specifik rättslig grund för en gemensam skogsbrukspolitik, utan dessa frågor tillhör den nationella beslutanderätten. Det finns dock lagstiftning och initiativ inom en rad olika politikområden som har en direkt eller indirekt påverkan på skog, skogsbruk och skogsnäring. Det handlar bl.a. om politik på klimat-, energi- och naturvårdsområdet.

EU har sedan 1998 haft en icke-bindande skogsbruksstrategi, rådets resolution av den 15 december 1998 om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen. Genom denna inrättades en ram för skogsrelaterade åtgärder till stöd för en hållbar skogsförvaltning.

I maj 2005 gav jordbruks- och fiskerådet kommissionen mandat att inom ramen för den icke-bindande skogsstrategin från 1998 utarbeta en EU-handlingsplan för skog. I juni 2006 presenterade kommissionen meddelandet

Handlingsplan för skog (COM(2006) 302). Handlingsplanen löpte mellan 2007 och 2011 och inriktades på fyra mål, nämligen konkurrenskraft, miljö, livskvalitet samt samordning och kommunikation.

Enligt kommissionens efterhandsutvärdering av handlingsplanen för skog behövdes det en ny skogsstrategi för att utforma och genomföra en gemensam vision för en mångsidig och hållbar skogsförvaltning i EU.

I september 2013 presenterade kommissionen en ny strategi för unionen, En ny EU-skogsstrategi – för skogarna och den skogsbaserade sektorn (COM(2013) 659). Strategin hade två huvudsyften: att säkerställa att de europeiska skogarna förvaltas på ett hållbart sätt och att förstärka unionens bidrag till främjandet av en hållbar förvaltning av skogarna och kampen mot avskogning i världen för att på så vis

- bidra till att balansera olika funktioner hos skogen, tillgodose efterfrågan och tillhandahålla viktiga ekosystemtjänster
- skapa en grund för skogsbruk och skogens hela värdekedja, så att skogen blir ett konkurrenskraftigt och livskraftigt bidrag till den biobaserade ekonomin.

Strategin löpte t.o.m. 2020. Rådet har vid olika tillfällen uppmanat kommissionen att lägga fram en ny skogsbruksstrategi för de kommande åren.

Kommissionen aviserade i meddelandet Den europeiska gröna given (COM(2019) 640) från december 2019 att den avsåg att utarbeta en ny EU-skogsstrategi för hela skogscykeln som ska främja de många tjänster som skogarna tillhandahåller. Strategin ska ha sin utgångspunkt i strategin för biologisk mångfald. I meddelandet identifierades skogarna som ett av de viktigaste områdena för åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna.

Den 20 maj 2020 presenterade kommissionen meddelandet EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 – Ge naturen större plats i våra liv (COM(2020) 380). I strategin framhåller kommissionen bl.a. att det är avgörande att definiera, kartlägga och strikt skydda alla återstående urskogar och naturskogar i EU. Vidare aviserar kommissionen att skogsstrategin kommer att omfatta en färdplan för planteringen av minst 3 miljarder ytterligare träd i EU före 2030.

I kommissionens meddelande 55 %-paketet ("Fit for 55") – nå EU:s klimatmål 2030 för klimatneutralitet (COM(2021) 550), som lades fram samtidigt som EU:s nya skogsstrategi, framhålls att den nya skogsstrategin tillsammans med ett antal andra förslag och strategier ska stärka EU:s naturliga kolsänkor ytterligare, ge den biologiska mångfalden en central plats i den övergripande strategin och stödja skogsbrukets och skogssektorns avgörande sociala och ekonomiska funktioner.

Den 16 juli 2021 antog kommissionen en ny EU-skogsstrategi för 2030. Vid jordbruks- och fiskerådet den 11–12 oktober 2021 hölls en riktlinjedebatt om strategin. Skogsstrategin diskuterades även vid miljörådet den 6 oktober 2021. På jordbruks- och fiskerådet den 15 november 2021 antog rådet rådsslutsatser om strategin. Slutsatserna innehåller en rad synpunkter på

övergripande nivå om kommissionens förhållningssätt till skogliga frågor och skogssektorn i strategin. Rådsslutsatserna innehåller även vägledning till kommissionen inför fortsatt arbete med några av de initiativ som kommissionen lyfter fram i strategin. Slutsatserna betonar bl.a. det nationella självbestämmandet i skogliga frågor, vikten av subsidiaritet och proportionalitet, strategins bristande balans i förhållande till de olika hållbarhetsdimensionerna, skogens mångsidighet och hänsynstagande till och respekt för existerande arbete i medlemsstaterna såväl som internationellt.

Den 4 oktober 2021 presenterade Europeiska revisionsrätten rapporten EU:s ekonomiska stöd till den biologiska mångfalden och kampen mot klimatförändringar i EU:s skogar – positiva men begränsade resultat (särskild rapport 21/2021). I rapporten som handlar om EU:s skogsstrategi för 2014–2020 och EU:s centrala politiska åtgärder på området påpekar revisorerna att kommissionen kunde ha vidtagit kraftfullare åtgärder för att skydda EU:s skogar på områden där EU har full behörighet att agera. Till exempel hade kommissionen kunnat göra mer för att bekämpa olaglig avverkning och inrikta skogsbruksåtgärder för landsbygdsutveckling bättre på den biologiska mångfalden och klimatförändringarna.

Internationella åtaganden som påverkar skogen

Internationella åtaganden som påverkar skogspolitiken utgörs bl.a. av FN:s konvention om biologisk mångfald och Agenda 2030 för hållbar utveckling, särskilt hållbarhetsmål 15. De mål i FN:s konvention om biologisk mångfald som direkt berör skogen är följande:

- Mål 5: Till 2020 ska förlusttakten för alla naturliga livsmiljöer, inklusive skogar, minst ha halverats och där så är möjligt ha sänkts till nära noll, och förstörelsen och fragmenteringen ska ha minskat avsevärt.
- Mål 7: Senast 2020 ska områden som används för jordbruk, vattenbruk och skogsbruk förvaltas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald bevaras.

Hållbarhetsmål 15 i Agenda 2030 handlar om ekosystemen och biologisk mångfald. Delmål 15.2 handlar om att främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställa utarmade skogar. Till 2020 ska genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar främjas, avskogningen stoppas, utarmade skogar återställas och nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen kraftigt öka.

Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (Ipbes) är en internationell plattform för biologisk mångfald som tar fram kunskapsrapporter och relevanta verktyg och metoder för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Huvuduppgiften för Ipbes är att göra helhetsbedömningar av tillståndet för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Den 6 maj 2019 presenterade Ipbes den första övergripande rapporten om tillståndet för världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster: The Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services.

Rapporten beskriver situationen som allvarlig där fler arter än någonsin i mänsklighetens historia hotas av utrotning och många ekosystem förändras i snabb takt. I rapporten framhålls att det behövs grundläggande förändringar i samhället för att vända den negativa trenden med ökad förlust av biologisk mångfald.

Även FN:s ramkonvention om klimatförändringar (Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) berör skogsområdet. Klimatkonventionen är ett globalt ramverk för att begränsa klimatförändringarna. Skogen är en viktig del av de frågor som klimatkonventionen behandlar, t.ex. när det gäller beräkningar av upptag och utsläpp av växthusgaser som kopplar till skogsbruk.

Mellanstatliga panelen för klimatförändringar (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) är FN:s mellanstatliga klimatpanel som sammanställer det rådande vetenskapliga kunskapsläget om klimatförändringar, konsekvenser, sårbarhet och möjliga lösningar. Den 9 augusti 2021 publicerade IPCC rapporten Den naturvetenskapliga grunden, som är en del av IPCC:s sjätte stora kunskapsutvärdering. Det är en omfattande sammanställning av det rådande vetenskapliga kunskapsläget kring klimatomätningar, klimatsystemet, klimatmodeller och scenarier. Rapporten anger att klimatförändringarna kommer att påverka jordens alla regioner under de kommande decennierna. Även vid 1,5 graders global uppvärmning kan vi förvänta oss fler värmeböljor, längre varma årstider och kortare kalla årstider, enligt rapporten. I rapporten anges att redan vid 2 graders uppvärmning kommer extremvärmerna oftare att nå kritiska gränser för jordbruk och hälsa.

Naturvårdsverket och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har tagit fram rapporten Klimatförändringar och biologisk mångfald – Slutsatser från IPCC och Ipbes i ett svenskt perspektiv (Klimatologi nr 56, september 2020) med fördjupande genomlysningar om klimatet och biologisk mångfald i svenska miljöer. I rapporten framhålls att klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald är tätt sammanlänkade, vilket skapar både utmaningar och möjligheter. Det anförs att markanvändningen har en central roll både för klimatet och för den biologiska mångfalden. Det finns även enligt rapporten en stor potential i att skapa synergier för att stärka naturvården och klimatarbetet.

Ministerkonferensen om skydd av skogarna i Europa (Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe), även känd som Forest Europe, är ett samarbete mellan europeiska länder i syfte att diskutera gemensamma problem och möjligheter relaterade till skog och skogsbruk. Den tar fram gemensamma strategier för sina 47 signatärer (46 länder och EU) så att de kan skydda sina skogar och bruka dem på ett hållbart sätt. Ett exempel är den gemensamma definitionen av hållbart skogsbruk under europeiska förhållanden.

Utskottets granskning

Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Jämför särskilt yttrande 1 (SD), 2 (V) och 3 (MP).

Meddelandets huvudsakliga innehåll

Inledning

Kommissionen anför att strategin syftar till att komma till rätta med utmaningar såsom klimatförändringar och att frigöra skogens potential för framtiden. Skogen har länge haft en mycket viktig roll att spela i ekonomin och samhället, då den skapar arbetstillfällen och tillhandahåller livsmedel, läkemedel, rent vatten och annat. Kommissionen framhåller att nästa årtionde är avgörande och att strategin därför innehåller en konkret plan för 2030 som kombinerar lagstiftningsåtgärder, finansiella åtgärder och frivilliga åtgärder.

Kommissionen framhåller att strategin är förankrad i den europeiska gröna given och EU:s strategi för biologisk mångfald 2030. Vidare anför kommissionen att strategin beaktar skogens centrala och mångfunktionella roll och insatserna från yrkesverksamma inom skogsbruket och hela den skogsbaserade värdekedjan för att senast 2050 uppnå en hållbar och klimatneutral ekonomi, samtidigt som man ser till att alla ekosystem återställs, är motståndskraftiga och skyddas på lämpligt sätt. Vidare anför kommissionen att de åtaganden och åtgärder som föreslås i strategin kommer att bidra till att uppnå EU:s mål om att minska växthusgasutsläppen med minst 55 procent fram till 2030.

Enligt kommissionen kommer det att behövas större, friskare och mer varierande skogar än vad som finns i dag för att lyckas med omställningen. Negativa trender måste vändas, övervakningen för att bättre kunna bedöma tillståndet i skogarna måste förbättras och ansträngningarna måste öka för att skydda och återställa skogarnas biologiska mångfald för att därigenom säkerställa skogens motståndskraft.

Kommissionen anser att den mängd trä som används måste hålla sig inom hållbarhetsgränserna och nyttjas optimalt i enlighet med kaskadprincipen, dvs. prioriteringsordningen för användning av råvaror, och strategin för en cirkulär ekonomi. Vidare anför kommissionen att även om strategin endast är inriktad på EU:s skogar och syftar till att utgöra ett viktigt bidrag från EU till FN:s mål för hållbar utveckling fram till 2030 är skogsrelaterade utmaningar globala och

kommissionen avser att leva upp till sitt åtagande i meddelandet från 2019 om att skydda och återställa världens skogar.

Disposition

Skogsstrategin är indelad i följande sex områden:

1. Stöd till skogarnas socioekonomiska roll för en levande landsbygd och främjande av en skogsbaserad bioekonomi inom hållbarhetsgränserna
2. Skydda, återställa och utvidga EU:s skogar för att bekämpa klimatförändringar, vända förlusten av biologisk mångfald och säkerställa motståndskraftiga och mångfunktionella skogsekosystem
3. Strategisk skoglig övervakning, rapportering och datainsamling
4. En stark forsknings- och innovationsagenda för bättre kunskap om skogar
5. En inkluderande och samstämmig EU-skogsstyrningsram
6. Stärkt genomförande och efterlevnad av EU:s befintliga regelverk.

Under de olika områdena gör kommissionen olika bedömningar och föreslår olika åtaganden och åtgärder för hur den och medlemsstaterna ska arbeta för att komma till rätta med de utmaningar skogen står inför, såsom klimatförändringar, skogsbränder, förlust av värdefulla områden och biologisk mångfald etc.

I följande avsnitt återges en sammanfattning av de olika bedömningar, åtaganden och åtgärder kommissionen föreslår inom vart och ett av de sex områdena.

Stöd till skogarnas socioekonomiska roll för en levande landsbygd och främjande av en skogsbaserad bioekonomi inom hållbarhetsgränserna

Kommissionen anför att skogen och den skogsbaserade sektorn tillhandahåller många socioekonomiska funktioner och fördelar som t.ex. arbetstillfällen och tillväxtpotentialer i landsbygdsområden samt rekreativ potential.

Kommissionen framhåller att hållbara råmaterial och produkter av trä och andra material är viktiga för EU:s omställning till en hållbar klimatneutral ekonomi. Hållbart producerade och långlivade träbaserade produkter kan bidra till att uppnå klimatneutralitet genom koldioxidlagring och ersättning av fossilbaserade material. Kommissionen menar dock att kolinlagring i träprodukter och substitution troligen inte kan kompensera för den minskning av kolsänkan som de ökade avverkningsarna förknippas med.

I samband med skapandet av en hållbar och klimatneutral ekonomi är det enligt kommissionen viktigt att användningen av trä optimeras i enlighet med kaskadprincipen. Detta innebär att trä i så stor utsträckning som möjligt bör användas till långlivade material och produkter för att ersätta deras koldioxidintensiva och fossilbaserade motsvarigheter samtidigt som man är medveten om att inte allt trä är lämpligt för sådana ändamål. Enligt kommissionen har även kortlivade träbaserade produkter en roll att spela,

framför allt som substitut för fossilbaserade motsvarigheter. Kommissionen betonar att det är mycket viktigt att principerna för den cirkulära ekonomin respekteras.

Vidare anser kommissionen att försörjningen av träprodukter bör ske i synergi med en förbättring av bevarandestatusen för europeiska och globala skogar och med bevarandet och återställandet av den biologiska mångfalden när det gäller motståndskraft i skogarna, klimatanpassning och skogarnas mångfunktionalitet. Kommissionen framhåller att trä av högt ekologiskt värde inte bör användas och att den träbaserade bioekonomin bör ligga inom hållbarhetens gränser och vara förenlig med EU:s klimatmål och mål för biologisk mångfald för 2030 och 2050.

Främjande av en hållbar skogsbioekonomi för långlivade träprodukter

Kommissionen anser att den skogsbaserade sektorn har en betydande ekonomisk potential att förbättra sin produktion av hållbart och lagligt avverkat trä för cirkulära och långlivade material och produkter. För att öka tillgången på långlivade träprodukter anser kommissionen att det krävs investeringar i hela förädlingskedjan. Träprodukternas viktigaste roll är att bidra till att omvandla byggsektorn från en källa till utsläpp av växthusgaser till en kolsänka. Kommissionen kommer att utarbeta en färdplan för 2050 för att minska koldioxidutsläppen från byggnader under hela livscykeln. Kommissionen kommer även i samband med översynen av förordningen om byggprodukter (förordning (EU) nr 305/2011) att utarbeta en standardiserad, robust och transparent metod för att kvantifiera klimatfördelarna med träbyggprodukter och andra byggnadsmaterial.

Säkerställa hållbar användning av träbaserade resurser för bioenergi

Kommissionen framhåller att träbaserad bioenergi för närvarande är den viktigaste källan till förnybar energi inom EU och den kommer även i fortsättningen att spela en betydande roll i energimixen. Enligt kommissionen måste medlemsstaterna öka andelen förnybara energikällor avsevärt för att uppnå målet om en utsläppsminskning på minst 55 procent fram till 2030. Bioenergi kommer enligt kommissionen fortsätta att spela en viktig roll förutsatt att biomassan är producerad i enlighet med kaskadprincipen och tar EU:s kolsänka och målsättningar för biologisk mångfald i beaktande.

Direktivet om förnybar energi från 2018 innehåller utökade hållbarhets-kriterier för alla typer av biomassa för energiändamål, och dessa ska nu införas av medlemsstaterna. Kommissionen avser att noga övervaka att dessa åtgärder införlivas korrekt. Förslaget till översyn av direktivet om förnybar energi som en del av 55 %-paketet innehåller ytterligare skyddsåtgärder.

Främjande av en skogsbioekonomi som inte är träbaserad, inklusive ekoturism

Kommissionen anför att EU:s skogar tillhandahåller icke träbaserade produkter av högt värde. De står för ca 20 procent av skogarnas marknadsvärde och det finns en stor potential att öka avkastningen från

skogsbaserade resurser och tjänster som ligger utanför det traditionella skogsbruket, såsom ekoturism. Kommissionen avser att främja samarbetet mellan turistsektorn, skogsägare och naturskyddstjänster samt standarder och normer för ekoturism i syfte att utveckla skogsekoturismen i EU.

Kompetensutveckling och stärkande av människors möjligheter till en hållbar skogsbaserad bioekonomi

Kommissionen anför att den allt större mångfunktionella roll som skogarna kommer att ha i omställningen till en hållbar och klimatneutral framtid kommer att medföra ett kompetensutvecklingsbehov. Kommissionen avser att uppmantra skogsbrukets aktörer att ansluta sig till en kompetenspakt som syftar till att mobilisera och uppmantra privata och offentliga aktörer att vidta konkreta åtgärder. Skogssektorns och skogsbrukets berörda parter skulle kunna samarbeta inom ramen för pakten för att anpassa utbildning för yrkesverksamma inom skogsbruket till dagens utmaningar och behov. Pakten skulle även enligt kommissionen kunna användas som ett instrument för att locka unga människor till sektorn och ge dem den kompetens som krävs för att arbeta i en hållbar skogsbioekonomi.

Skydda, återställa och utvidga EU:s skogar för att bekämpa klimatförändringar, vända förlusten av biologisk mångfald och säkerställa motståndskraftiga och mångfunktionella skogsekosystem

Kommissionen anför att det mot bakgrund av klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald finns ett akut behov av anpassningsbara strategier för återställande av skog och ekosystembaserat skogsbruk som stärker motståndskraften hos EU:s skogar. Enligt kommissionen är det nödvändigt att i högre grad skydda och återställa skogarnas biologiska mångfald och införa skogsbruksmetoder som gynnar den biologiska mångfalden. Enligt kommissionen utgör detta också en stor ekonomisk möjlighet, förutsatt att skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket får tillräckligt stöd i omställningen. Kommissionen framhåller att enligt Världsekonomiskt forum skulle bevarande, återställande och hållbart bruk av skogar kunna generera 190 miljarder euro i affärsmöjligheter och 16 miljoner arbetstillfällen i hela världen 2030. Vidare anför kommissionen att det behövs robusta strategier för att minska riskerna i samband med de stora osäkerheterna kring framtidens skogar. Kommissionen framhåller att klimatförändringar medför förändringar i skogarna och bedömer att teknisk kunskap och information samt riktade lagstiftningsmässiga och ekonomiska incitament och stöd behöver tas fram.

Skydd av EU:s sista återstående urskogar och naturskogar

I EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 föreslås ett övergripande mål om att skydda minst 30 procent av EU:s markyta under effektiv förvaltning, varav 10 procent av EU:s mark bör omfattas av strikt rättsligt skydd. I synnerhet måste alla urskogar och naturskogar omfattas av strikt skydd. Kommissionen

anför att det finns ett brådskande behov av att kartlägga urskogar och naturskogar och inrätta ett skyddssystem för dem. Kommissionen redogör för att den samarbetar med medlemsstaterna och berörda parter för att senast i slutet av 2021 komma överens om en gemensam definition av urskog och naturskog och ett strikt skyddssystem. Vidare anser kommissionen att medlemsstaterna snarast bör vidta åtgärder för att slutföra kartläggningen och övervakningen av dessa skogar, och säkerställa att ingen försämring sker förrän de börjat tillämpa skyddssystemet.

Återställande av skogar och förstärkt hållbart skogsbruk för klimatanpassning och motståndskraftiga skogar

Kommissionen anför att skogsbruksmetoder som bevarar och återställer den biologiska mångfalden leder till mer motståndskraftiga skogar som kan uppfylla sina socioekonomiska och miljömässiga funktioner. Kommissionen anser därför att alla skogar i allt högre grad bör brukas så att de har tillräcklig biologisk mångfald, med hänsyn till skillnaderna i naturliga förhållanden, biogeografiska regioner och skogstypologi. Vidare anför kommissionen att vissa skogsbruksmetoder som stöder den biologiska mångfalden och motståndskraften är avgörande i detta sammanhang medan andra metoder bör hanteras med försiktighet, särskilt sådana som påverkar den biologiska mångfalden ovan jord och orsakar förlust av kol i rötterna och en del av markens kolinnehåll, t.ex. kalavverkning. Kommissionen framhåller också att markens egenskaper och ekosystemtjänster som är grunden för friska och produktiva skogar måste skyddas och att t.ex. otillbörlig användning av olämpliga maskiner som orsakar negativa miljöeffekter bör undvikas.

Kommissionen anför vidare att ramen för hållbart skogsbruk behöver förstärkas och att den därför, med utgångspunkt i Forest Europes kriterier för hållbart skogsbruk, kommer att tillsammans med medlemsstaterna och i nära samarbete med skogssektorn fastställa ytterligare indikatorer, tröskelvärden och intervall för hållbart skogsbruk när det gäller förhållandena i skogens ekosystem, såsom hälsa, biologisk mångfald och klimatmål. Tillämpningen av dessa kommer till att börja med vara på frivillig basis. Vidare anför kommissionen att indikatorerna, tröskelvärdena och intervallen ska bygga på befintligt arbete, vara flexibla och ta hänsyn till skogarnas variationsrikedom, biografiska regioner och skogstypologi. Kommissionen håller på att utarbeta riktlinjer för naturnära skogsbruk som kommer att vara en del i arbetet med indikatorer och nya tröskelvärden för hållbart skogsbruk. Riktlinjerna kommer också att fungera som en utgångspunkt för ett frivilligt certifieringssystem för naturnära skogsbruk så att de skogsbruksmetoder som är mest gynnsamma för den biologiska mångfalden kan dra nytta av en EU-kvalitetsmärkning.

Kommissionen aviserar även att den som en del av genomförandet av EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 kommer att föreslå ett rättsligt bindande instrument för återställande av ekosystem. Vidare anför kommissionen att klimatanpassning också kräver investeringar i förebyggande åtgärder, beredskap och insatser i samband med katastrofer samt återställande av skog

efter katastrofer. Kommissionen kommer också att komplettera översynen av lagstiftningen om skogsodlingsmaterial med åtgärder för att främja produktion av skogsodlingsmaterial som lämpar sig för framtida klimatförhållanden. Kommissionen avser också att i samarbete med medlemsstaterna övervaka trädhälsoläget i EU.

Återbeskogning och beskogning som ger skogar med biologisk mångfald

Kommissionen anser att det finns potential för att utvidga skogs- och trädäckningen i EU genom aktiv och hållbar återbeskogning, beskogning och trädplantering, främst i stadsområden, stadsnära områden och jordbruksareal. I EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 lanserar kommissionen ambitionen att plantera ytterligare minst 3 miljarder träd i EU senast 2030. I en bilaga till skogsstrategin presenteras en färdplan för hur detta ska genomföras. Färdplanen innehåller kriterier för plantering, räkning och övervakning av träd. Den kompletteras av en webbplats, en tidsplan för hur ytterligare inslag kommer att utvecklas, däribland en trädräknare, det pågående arbetet med riktlinjer för beskogning och återbeskogning som gynnar biologisk mångfald och kriterier för naturnära skogsbruk samt plattformar för utbyte av bästa praxis. Färdplanen innehåller en övervakningsdel för att kunna följa upp målet, vilket bl.a. kommer att bygga på sakkunskap från kommissionen och Europeiska miljöbyrån.

Ekonomiska incitament för skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket att förbättra kvantiteten och kvaliteten i EU:s skogar

Kommissionen anför att skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket behöver drivkrafter och ekonomiska incitament att, utöver träbaserade och icke träbaserade material och produkter, också kunna tillhandahålla ekosystemtjänster genom skydd och återställande av skogen och för att öka skogarnas motståndskraft genom att anamma de skogsbruksmetoder som mest gynnar klimatet och den biologiska mångfalden. Kommissionen betonar att det finns goda exempel på offentliga och privata ersättningssystem för ekosystemtjänster.

Kommissionen framhåller att den nya gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) 2023–2027 ger mer flexibilitet när det gäller att utforma skogsrelaterade åtgärder i enlighet med nationella behov och särdrag. Kommissionen kommer att sträva efter att öka utnyttjandet av de landsbygdsutvecklingsmedel som finns tillgängliga för strategin. Medlemsstaterna har även i rekommendationerna om de strategiska GJP-planerna för perioden 2023–2027 uppmanats att ta vederbörlig hänsyn till skogarna. Vidare uppmantrar kommissionen medlemsstaterna att särskilt inrätta ett ersättningssystem för ekosystemtjänster för skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket för att täcka inkomstbortfall och kostnader. Medlemsstaterna uppmanas också att påskynda införandet av kolinlagrade jordbruksmetoder, exempelvis genom miljösystem för skogsjordbruk eller interventioner för landsbygdsutveckling.

Kommissionen kommer att ge medlemsstaterna råd och teknisk vägledning för att utveckla ersättningssystem för ekosystemtjänster.

Strategisk skoglig övervakning, rapportering och datainsamling

Kommissionen anser att informationen om skogarnas status i EU, deras sociala och ekonomiska värde, de påfrestningar de utsätts för och de ekosystemtjänster de tillhandahåller inte är heltäckande. Det finns flera spridda övervaknings- och rapporteringssystem men ingen strategisk ram som kan hantera alla data. Kommissionen anser därför att det behövs strategisk skogsplanering i alla EU:s medlemsstater på nationell nivå. Kommissionen avser därför att lägga fram ett lagstiftningsförslag om en ram för skoglig observation, rapportering och datainsamling, vilket kommer att skapa en EU-omfattande integrerad ram för skogsövervakning. Förslaget kommer även att omfatta strategiska planer för skogar som ska innehålla medlemsstaternas strategiska vision för deras skogar och den skogsbaserade sektorn. Planerna behöver inte godkännas av kommissionen men ska innehålla gemensamma inslag och en allmän struktur för att kunna jämföras och ge en heltäckande bild av EU-skogarnas tillstånd och utveckling.

När det gäller övervakning ska enligt kommissionen fokus ligga på regelbunden och mer kostnadseffektiv rapportering och uppdatering av data om prioriterade frågor som är relevanta för EU:s politik. Övervakningen ska ske på en hög rumslig och tidsmässig detaljnivå. Kommissionen anför också att skogsinformationssystemet för Europa (Fise) kommer att förbättras så att det blir hörnstenen för harmoniserade skogsdata i Europa. Det integrerade skogsövervakningssystemet kommer att ingå i och tillhandahålla sina resultat genom detta informationssystem.

Kommissionen framhåller att i linje med EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 bör andelen skogsareal som omfattas av skogsbruksplaner omfatta alla offentligt förvaltade skogar och ett ökat antal privata skogar. Planerna skulle enligt kommissionen hjälpa skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket att på ett effektivt sätt omsätta de politiska mål och strategiska prioriteringar som fastställts på EU-nivå samt nationell och regional nivå i praktiken.

Vidare anför kommissionen att den nya rättsliga ramen kommer att stödjas av ett omfattande styrningssystem inom EU:s uppdaterade, mer inkluderande och samstämmiga skogsstyrningsram (för mer information se nedan under avsnittet En inkluderande och samstämmig EU-skogsstyrningsram). En särskild grupp kommer att inrättas som ska hjälpa till att identifiera och fastställa en gemensam förteckning över metoder och indikatorer som ska övervakas, fastställa arbetsprogram och identifiera behov och framsteg inom forskningen.

En stark forsknings- och innovationsagenda för bättre kunskap om skogar

Kommissionen framhåller att forskning och innovation är viktiga drivkrafter för att uppnå strategins mål. Kommissionen kommer att genom Horisont Europa ytterligare främja ett vetenskapsbaserat bidrag från EU:s skogar till den europeiska gröna given ambitioner om klimatneutralitet och motståndskraft, biologisk mångfald och hållbar tillväxt. Skogsrelaterad forskning och innovation kommer att stödjas genom det tematiska klustret Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö. Enligt kommissionen kommer forskning och innovation att öka ändamålsenligheten i förbättrat hållbart skogsbruk under föränderliga klimatförhållanden, bl.a. genom att öka kunskapen om klimatförändringarnas effekter. Kommissionen kommer även att sträva efter förbättrad kunskap om urskogar och naturskogar och deras funktioner i fråga om biologisk mångfald och klimat. Vidare kommer riktade investeringar i bättre dataanvändning och utveckling av infrastruktur, teknik och styrningsmodeller att påskynda tillämpningen av digitala innovationer i skogsbruket, på landsbygden och i värdekedjorna.

Kommissionen föreslår att ett forsknings- och innovationspartnerskap inom skogsbruk ska inrättas för att komma till rätta med fragmenteringen av offentliga forskningsinsatser i EU och stärka arbetet med forskningsprioriteringar som kräver bättre samordning. Kommissionen avser att samarbeta med medlemsstaterna för att stärka skogsbrukets roll i det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket. Målet är att påskynda spridningen av skogsrelaterade innovationer, främja kunskapsutbyte, samarbete, utbildning och rådgivning till stöd för förbättrade hållbara skogsbruksmetoder och frigöra skogarnas socio-ekonomiska och miljömässiga potential på landsbygden.

En inkluderande och samstämmig EU-skogsstyrningsram

Kommissionen anser att skogens bidrag till målen i den europeiska gröna given kräver en mer inkluderande och bättre samordnad EU-skogsstyrningsstruktur som återspeglar alla mål i EU:s nya skogsstrategi och deras inbördes kopplingar. Kommissionen anför att en förstärkt samordning av olika politikområden bör säkerställas och multidisciplinär dialog underlättas. Allmänhetens insyn i genomförandet av skogsstrategin måste också säkerställas. Mot bakgrund av detta kommer kommissionen att föreslå ett EU-skogsstyrningssystem som främjar politisk samstämmighet och synergier mellan de olika funktioner som en mer hållbar och klimatneutral europeisk ekonomi förutsätter att skogarna tillhandahåller.

När det gäller dialogen med medlemsstaterna kommer kommissionen att föreslå att den ständiga kommittén för skogsbruk och arbetsgruppen för skog och natur ska slås samman till en expertgrupp med ett mandat att återspegla alla miljömässiga, sociala och ekonomiska mål i EU:s nya skogsstrategi. När det gäller kontakter med det civila samhället, skogsägare och andra

verksamma inom skogsbruket, industrin och den akademiska världen kommer kommissionen att bygga vidare på erfarenheterna från den befintliga gruppen för civil dialog om skogsbruk och kork samt arbetsgruppen för skog och natur och skapa en ny grupp med fokus på genomförandet av EU:s nya skogsstrategi. Kommissionen kommer att hålla gemensamma möten mellan de två möteskonstellationerna minst två gånger per år. Kommissionen uppmuntrar även medlemsstaterna att inrätta breda flerpartsplattformar för dialog om europeisk, nationell och lokal skogspolitik samt att inrätta skogsrådgivningstjänster likt de jordbruksrådgivningstjänster som finns inom ramen för GJP.

Stärkt genomförande och efterlevnad av EU:s befintliga regelverk

Kommissionen anför att genomförandet och efterlevnaden av EU:s regelverk för skogar och skogsbruk måste stärkas. Kommissionen håller på att slutföra en kontroll av ändamålsenligheten hos EU:s timmerförordning och förordningen om skogslagstiftningens efterlevnad samt förvaltning av och handel med skog (Flegt) och kommer att lägga fram sina slutsatser och ett förslag till förbättrade regler mot avskogning och skogsförstörelse senare under 2021. Kommissionen anser att det är särskilt oroande med olaglig avverkning när det gäller urskog och naturskog eller skogshabitat där mycket små områden återstår på grund av skadornas oåterkalleliga karaktär. Kommissionen avser att förbättra efterlevnaden på nationell nivå, intensifiera dialogen med enskilda medlemsstaters behöriga myndigheter och samarbeta tätt med medlemsstaterna och övriga relevanta aktörer samt stärka kontrollen av efterlevnaden bl.a. genom att vid behov använda överträdelseförfaranden.

Kommissionen avser även att främja användningen av geospatiala underrättelser i medlemsstaterna och på EU-nivå genom att utveckla sin egen kapacitet att använda geospatiala underrättelser för att säkerställa att miljölagstiftningen följs. Kommissionen kommer även att undersöka om det är lämpligt att fastställa minimistandarder för tredjepartscertifieringar. Vidare kommer kommissionen också att stödja civilsamhällets roll som bevakare av regelefterlevnaden och föra en dialog med medlemsstaterna för att förbättra tillgången till rättslig prövning i nationella domstolar för enskilda och icke-statliga organisationer i miljöärenden.

Sammanfattning

Kommissionen anför att skogarna och den skogsbaserade sektorn är en viktig del av Europas omställning till en modern, klimatneutral, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. De åtaganden och åtgärder som föreslås i strategin kommer enligt kommissionen att leda till växande, friska, varierade och motståndskraftiga skogar i EU samt säkerställa att de bidrar till ambitionerna för klimatet och den biologiska mångfalden, goda försörjningsmöjligheter på landsbygden och en hållbar skogsbioekonomi. Strategisk övervakning, decentraliserad planering och förvaltning kommer att bidra till att skogarna

kan uppfylla sina många funktioner. Kommissionen avser att föreslå en stående punkt med lägesrapport i rådet och Europaparlamentet för att säkerställa fullt politiskt ansvar för strategin. Vidare kommer kommissionen att se över strategin 2025 för att bedöma framstegen och om det krävs ytterligare åtgärder för att nå målen.

Behandlingen i andra parlament

Europaparlamentet

Den 8 oktober 2020 antog Europaparlamentet en egen initiativrapport (Europaparlamentets resolution av den 8 oktober 2020 om den europeiska skogsstrategin – vägen framåt, 2019/2157(INI)) i vilken de redogjorde för sin syn på hur EU:s nya skogsstrategi borde utformas. Europaparlamentet anser att EU:s kommande skogsstrategi efter 2020 bör anpassas till den europeiska gröna given och EU:s strategi för biologisk mångfald. I resolutionen betonas behovet av att ge fullt politiskt stöd till skogsbrukssektorn. Parlamentet anser vidare att EU:s skogsstrategi bör fungera som en bro mellan nationella skogsstrategier och skogsjordbruksstrategier och EU:s mål för skogen och skogsjordbruken, med beaktande av behovet av att dels respektera nationella befogenheter, dels bidra till mer övergripande EU-mål samtidigt som särdragen hos både privatägda och offentligägda skogar beaktas på ett enhetligt sätt. Parlamentet efterlyser åtgärder för att säkerställa långsiktig stabilitet och förutsägbarhet för skogsbrukssektorn och hela bioekonomin. Vidare lyfter Europaparlamentet fram den mycket viktiga roll som forskning och innovation på hög nivå spelar för att öka skogens, skogsjordbrukets och den skogsbaserade sektorns bidrag till hanteringen av vår tids utmaningar.

Enligt uppgift kommer Europaparlamentet även att anta en resolution med anledning av kommissionens meddelande. Jordbruks- och landsbygds-kommittén, som är ansvarigt utskott för frågan, har utsett en rapportör, Ulrike Müller från Renew Europe. Planeringen för ärendet är inte känd i nuläget (den 29 november 2021).

Andra medlemsstater

Den tjeckiska senaten, finska riksdagen, polska sejmen, rumänska senaten, kroatiska parlamentet och nederländska senaten har meddelat på Ipex (Platform for EU interparliamentary exchange) att de granskar meddelandet.

Den 22 oktober 2021 publicerade den nederländska senaten ett yttrande inom ramen för den politiska dialogen med frågor och kommentarer på skogsstrategin till kommissionen. I yttrandet lyfts bl.a. fram att vissa ledamöter är bekymrade över den globala avskogningen och den begränsade volymen av trädplantering i Europa och att detta behöver åtgärdas. Ledamöterna lyfter även frågor om kolinlagrande jordbruk och fördelar med skogsträdgårdar. Andra ledamöter framhåller kommissionens projekt att plantera nya träd och har frågor i relation till genomförandet av detta och hur

det förhåller sig till GJP där det är mer lönsamt att avverka träd än att plantera nya.

Den 5 november 2021 antog den tjeckiska senaten ett yttrande om EU-skogsstrategin inom ramen för den politiska dialogen. Den tjeckiska senaten delar den tjeckiska regeringens ställningstagande och oro, och efterfrågar bl.a. en konsekvensbedömning från kommissionen som beskriver hur de specifika åtgärderna ska genomföras och kvantifierar effekterna av de planerade förändringarna.

Övriga kammare/parlament har ännu inte delat någon information om utfallet av sin granskning på plattformen (den 29 november 2021).

Utskottets ställningstagande

Allmänt om strategin

Sverige har vid flera tillfällen betonat vikten av att kommissionen antar en skogsstrategi för tiden efter 2020. Även vid kommissionär Sinkevičius besök i miljö- och jordbruksutskottet den 14 juni 2021 diskuterades denna fråga. Utskottet vill därför inledningsvis välkomna att kommissionen nu har presenterat en ny EU-skogsstrategi. Det behövs ett strategiskt ramverk med utgångspunkt i hållbart skogsbruk som, med respekt för medlemsstaternas nationella kompetens i de skogliga frågorna, syftar till att förbättra samordningen på EU-nivå. Den kunskapsuppbyggnad som har ägt rum med utgångspunkt i EU:s skogsstrategi mellan medlemsländerna och kommissionen har varit värdefull och användbar för utvecklingen av det hållbara skogsbruket.

Sveriges linje när det gäller skogspolitiken har alltid varit klar och tydlig. Skogspolitiken är en nationell kompetens, och i övrigt där kommissionen använder sin initiativrätt måste subsidiaritetsprincipen respekteras. Utskottet vill återigen betona att det inte nämns någon gemensam skogspolitik i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och att ansvaret för skogarna i unionen ligger hos medlemsstaterna samt att alla skogsrelaterade beslut och politikområden i EU måste respektera subsidiaritetsprincipen och medlemsstaternas behörighet på detta område.

Till att börja med vill utskottet framhålla sitt utlåtande om den europeiska gröna given.¹ Utskottet anförde i detta utlåtande att det är viktigt att den nya skogsstrategin efter 2020 även fortsättningsvis betonar skogens mångsidighet och tar sin utgångspunkt i hållbart skogsbruk och därmed omfattar både brukande och skydd av skog som jämbördiga mål. Utskottet ansåg att skogsstrategin borde formuleras så att den främjar både en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Utskottet framhöll även att skogsstrategin ska jämbördig med och av samma relevans som andra EU-strategier, särskilt EU:s strategier om biologisk mångfald, om bioekonomi och

¹ Miljö- och jordbruksutskottets utl. 2019/20:MJU17 Kommissionens meddelande Den europeiska gröna given.

om klimatanpassning. Enligt utskottet är det viktigt att strategin för biologisk mångfald bidrar till insatser på EU-nivå som främjar förutsättningarna för det hållbara svenska skogsbruket, bygger på existerande definitioner av ett hållbart skogsbruk samt värnar skogens klimatnytta.

Utskottet noterar att Österrike m.fl. medlemsländer inför att kommissionen skulle anta den nya EU-skogsstrategin hade synpunkter på hur strategin tagits fram och utformningen av denna. Utskottet delar de synpunkter som framförts av dessa medlemsstater, framför allt i de delar som avser bristen på respekt för medlemsstaternas behörighet och det faktum att skogen i första hand reducerats till miljööverväganden utan hänsyn till socioekonomiska aspekter.

I likhet med tidigare skogsstrategier anser utskottet att det finns ett mervärde i att ha en gemensam skogsstrategi där miljö- och klimatfrågorna prioriteras högt. Vi står inför stora utmaningar där skogen är en viktig del av omställningen till en modern, klimatneutral, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi, och det behövs kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna. Friska och växande skogar bidrar till biologisk mångfald, landsbygdsutveckling och hållbar skogsbioekonomi.

Utskottet anser att de förslag som aviseras i strategin behöver åtföljas av gedigna analyser av konsekvenserna för EU och för enskilda medlemsstater. Medlemsstaternas beskogade områden och nationella förutsättningar skiljer sig åt avsevärt sinsemellan, varför det är viktigt att hänsyn tas till de skilda förutsättningarna och prestationerna på det aktuella området när och om reglering övervägs på EU-nivå. I likhet med när förslag läggs fram på andra politikområden anser utskottet att strategins förslag behöver baseras på en vetenskaplig grund och utifrån bästa tillgängliga fakta, både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå.

Som utskottet inledningsvis betonade måste det nationella självbestämmandet i skogliga frågor värnas. Det är därför enligt utskottets mening mycket oroväckande att vissa av initiativen och förslagen i strategin går i en riktning som innebär ökad detaljreglering, ökad centralisering och ökade överstatliga inslag, vilket strider mot det nationella självbestämmandet. Det är på nationell nivå som förutsättningarna finns för en effektivt utformad skogspolitik som kan ta hänsyn till nationella och regionala förhållanden. Dessa förutsättningar varierar mycket mellan de olika medlemsstaterna, och det är därför beslutet ska fattas på nationell nivå.

Utskottet är medvetet om att strategin i sig inte är bindande men konstaterar att kommissionen aviserar förslag och åtgärder som kan komma att bli det i ett senare skede. Det är därför viktigt att kommissionen bedömer och motiverar varje enskilt initiativ utifrån de fördragsstadgade principerna om subsidiaritet och proportionalitet samt hur de förhåller sig till det nationella självbestämmandet. Utskottet kommer att noga följa det fortsatta arbetet.

Utskottet noterar att skogsstrategin diskuterades både vid miljörådet den 6 oktober 2021 och vid jordbruks- och fiskerådet den 11–12 oktober 2021 och att en majoritet av medlemsstaterna då underströk vikten av att beakta och stärka skogens multifunktionella dimension och skogarnas roll för

klimatarbetet, för biologisk mångfald och för bioekonomin. Utskottet noterar även att flera medlemsstater framförde att strategin inte säkerställer en balans mellan de tre pelarna i skogens hållbarhet (miljömässigt, ekonomiskt och socialt). Flera medlemsstater uttryckte även en oro för en ökad administrativ börda och centralisering samt framhävde den nationella kompetensen i skogsrelaterade frågor. Det är utskottets förhoppning att kommissionen tar till sig medlemsstaternas synpunkter och låter dem återspeglas i kommande arbete och förslag.

I det fortsatta arbetet förväntar sig utskottet att kommissionen kommer att använda sig av de samlade erfarenheter av att utveckla ett hållbart skogsbruk som finns bland de skogrika medlemsstaterna. Som ett exempel på sådan kunskapsuppbyggnad kan nämnas att skogsansvariga ministrar från Sverige, Österrike, Finland, Tyskland, Slovakien och Slovenien träffades den 4–5 oktober 2021 för att utbyta erfarenheter av arbetet med hållbart skogsbruk. Detta resulterade i ett gemensamt yttrande där bl.a. vikten av att använda Forest Europes definition av hållbart skogsbruk framhölls. Ministrarna underströk även betydelsen av att erkänna den breda expertis och kunskap som finns inom skogsbruket och den skogsbaserade sektorn i Europa som nyckeln till framtidsorienterade lösningar. Ministrarna åtog sig att främja samarbete, samordning och gemensam verksamhet mellan medlemsstaterna, kommissionen och andra viktiga partner i den paneuropeiska regionen om skogspolitiska frågor. Enligt utskottets mening är dessa erfarenhetsutbyten mycket värdefulla i arbetet med att utveckla ett hållbart skogsbruk.

Utskottet vill i detta granskningsutlåtande lyfta fram några synpunkter och kommentarer på de viktigaste delarna av skogsstrategin samt ge en bild av arbetet med det hållbara skogsbruket i Sverige.

En skogsbaserad cirkulär bioekonomi

I likhet med kommissionen anser utskottet att skogen har en central roll i klimatarbetet och i EU:s övergång till en klimatneutral, modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. Skogens klimatnytta består av skogen som en kolsänka och som en källa till hållbart producerade råmaterial som ersätter fossilbaserade produkter. I en växande bioekonomi måste ett långsiktigt hållbart uttag av skogsråvara säkras samtidigt som biologisk mångfald, kolinlagring och sociala värden säkerställs. Enligt utskottet går ett aktivt brukande av skogen att förena med en bibehållen bra biologisk mångfald. Sveriges målbild för den svenska skogspolitiken är att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Skogspolitiken bygger på ett jämbördigt förhållande mellan miljömål och produktionsmål. I arbetet för att nå dessa mål är skogsägarnas aktiva deltagande av avgörande betydelse. Utskottet vill understryka skogens betydelse i ett hållbarhetsperspektiv.

I århundraden har skogen varit Sveriges viktigaste naturresurs. Mer än halva Sveriges yta täcks av skog. Det aktiva brukandet av skogen i Sverige har skapat en fördubbling av virkesförrådet på 100 år och därmed ökat kolbindningen. Den största långsiktiga nyttan i klimatarbetet gör den svenska skogen om vi kan använda dess tillväxt till att ersätta fossila produkter, den s.k. substitutionseffekten. I klimatarbetet är det viktigt med ett långsiktigt perspektiv för skogen då ledtiderna är långa i sektorn och skogens klimatnytta behövs på lång sikt, dvs. även efter 2050. Enligt utskottets mening är omställningen till en fossilfri, giftfri och cirkulär bioekonomi avgörande både för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen i Agenda 2030 och för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft på världsmarknaden.

Utskottet anser att det är positivt att kommissionen i strategin betonar långlivade träprodukters roll som en del av klimatlösningen. Skogen som avverkas ska i så stor utsträckning som möjligt bli trävaror. Utskottet anser dock att kortlivade träprodukter, inklusive skogsbaserad energi, avgörande roll i omställningen till klimatneutralitet borde ha framhållits tydligare i EU-skogsstrategin. Träbaserade produkter, både kortlivade och långlivade, och energianvändning av trä behövs för vardagens behov samt för att ersätta produkter och energi som producerats av fossila råvaror. I detta sammanhang vill utskottet också lyfta fram förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) och den revidering av denna förordning som föreslås som en del av 55 %-paketet. Enligt utskottet måste utformningen av nya förslag respektera att skogspolitiken är en nationell kompetens och vara i linje med ett hållbart aktivt skogsbruk.

Utskottet håller med kommissionen om att resurserna från skogen ska användas effektivt och efter principerna om en cirkulär ekonomi. För att säkerställa en grön omställning och återuppbyggnad av ekonomin efter pandemin bedömer utskottet att arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi behöver påskyndas. Omställningen kommer att stärka näringslivets konkurrenskraft, skapa framtidens jobb samt minska utsläpp och slitage på miljö och natur. Sverige har, som ett av världens mest innovativa länder, goda förutsättningar att ta sig an denna omställning.

Utskottet noterar att kommissionen anser att skogsråvaran ska nyttjas i enlighet med kaskadprincipen. Enligt utskottets mening är en detaljreglering enligt kaskadprincipen inte ändamålsenlig för att uppnå en effektiv användning av skogsresurserna. Vidare konstaterar utskottet att strategin i hög utsträckning fokuserar på olika typer av åtgärder som rör utbudssidan men att den i stora delar saknar en diskussion om hur efterfrågan ska skapas och med det konkurrenskraftiga företag, jobb och hållbar tillväxt med den skogliga värdekedjan som bas.

Utskottet välkomnar att kommissionen lyfter fram ökat träbyggande i strategin. Sverige har en lång tradition av att bygga i trä och en fortsatt utveckling av träbyggandet är enligt utskottet en viktig del i omställningen till ett mer hållbart byggande med minskad klimatpåverkan. Sverige har sedan

2018 en inriktning för industriellt träbyggande av hållbart producerad skogsråvara för att öka klimatnyttan, bostadsbyggandet, exporten och sysselsättningen i hela landet. Den svenska regeringen har även presenterat ett antal långsiktiga och riktade åtgärder för att främja ett mer hållbart byggande som kan bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan och omställningen till en cirkulär ekonomi. Enligt utskottets mening är det viktigt att öka kunskapen om träbyggande, sprida goda exempel samt stimulera innovation och utveckling på området för att skynda på övergången till ett cirkulärt och biobaserat byggande.

Vidare vill utskottet i sammanhanget lyfta fram skogscertifieringsorganisationernas betydelse i arbetet för ett hållbart skogsbruk och hållbara träprodukter. Robusta skogscertifieringssystem med strikta hållbarhetsstandarder spelar en stor roll i arbetet med en hållbar skogsförvaltning. Det arbete som de två etablerade systemen för certifiering av skog i Europa, Forest Stewardship Council (FSC) och the Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC), gör för det hållbara skogsbruket är värdefullt och borde enligt utskottets mening ha lyfts fram bättre i skogsstrategin.

När det gäller turism med anknytning till naturen håller utskottet med kommissionen om att det finns en betydande tillväxtpotential på området. Enligt utskottet är ekoturism en viktig och växande näring. Sverige har satsat resurser på att möjliggöra omställning och utveckling för en hållbar besöksnäring, och specifika medel har öronmärkts för just ekoturism.

Utskottet noterar att kommissionen den 4 juni 2021 antog den första delegerade akten med granskningskriterier för de två klimatrelaterade mål som ska fastställas i enlighet med EU:s taxonomiförordning². I denna förordning som antogs i juni 2020 ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter med s.k. tekniska granskningskriterier. Kommissionen aviserar i skogsstrategin att den kommer att se över, komplettera och uppdatera de tekniska granskningskriterierna för skogsbruk och bioenergi där så krävs för att bättre beakta de metoder som håller på att utvecklas för att gynna biologisk mångfald, t.ex. naturnära skogsbruk. Kommissionen anför vidare att man kommer att överväga att inkludera hållbar verksamhet i samband med avverkning, produktion och användning av träprodukter i de kommande delegerade akterna om andra miljömål. Mot denna bakgrund vill utskottet framhålla att Sverige har invänt mot den delegerade akten med granskningskriterier för klimatmålen. Utskottet anser att kommissionens alltför snäva definitioner riskerar att vara kontraproduktiva i arbetet med omställningen mot en hållbar utveckling.

² Förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar, den s.k. taxonomiförordningen, utgör en ramreglering för att avgöra vilka ekonomiska verksamheter som ska anses vara miljömässigt hållbara i taxonomin. För att en viss ekonomisk verksamhet ska klassificeras som miljömässigt hållbar ska den bidra väsentligt till ett eller flera av sex fastställda miljömål, inte orsaka betydande skada för något av de övriga målen samt uppfylla vissa minimikrav inom hållbarhet. Villkoren för ”väsentligt bidrag” och ”betydande skada” för olika ekonomiska verksamheter ska specificeras närmare genom s.k. tekniska granskningskriterier. Dessa ska fastställas av kommissionen i delegerade akter till förordningen.

I detta sammanhang vill utskottet även framhålla att Sverige röstade mot taxonomiförordningen när den skulle antas i juni 2020. Utskottet vill återigen framhålla de invändningar Sverige då uttryckte mot förordningen i förhållande till hållbart skogsbruk och skogspolitik:

- Den internationellt överenskomna definitionen av hållbart skogsbruk som gäller inom Forest Europe har inte inkluderats på ett tydligt och otvetydigt sätt, vilket kan leda till en inkonsekvent användning och tillämpning av hållbart skogsbruk.
- Fördragen nämner inte något om en gemensam skogspolitik inom EU.
- Ansvar för skogarna ligger hos medlemsstaterna.
- Alla skogsrelaterade beslut och all skogsrelaterad politik i EU måste respektera subsidiaritetsprincipen och medlemsstaternas behörighet på området.

I denna del vill utskottet även kommentera det ökande antalet delegerade akter och hur de påverkar de nationella parlamenten. Utskottet ser med oro på hur den demokratiska processen förbigås när delegerade akter med väsentligt innehåll beslutas av kommissionen. Många av de tekniska frågor som föreläggs kommissionen för antagande som en delegerad akt har enligt utskottets bedömning betydande effekter för medlemsstaterna och dess företag och går utöver att komplettera eller ändra vissa icke väsentliga delar av lagstiftningen. Den ökade användningen av delegerade akter medför enligt utskottet mer slutna processer där medlemsländerna liksom Europaparlamentet har begränsade möjligheter att påverka regelverkens utformning. Utskottet vill understryka betydelsen av att unionens lagstiftning utformas på ett tydligt sätt med väl motiverade och avgränsade delegationer till kommissionen.

Klimatförändringar och biologisk mångfald

Inledningsvis vill utskottet framhålla att världens länder måste samarbeta för att hejda förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Naturen som hotade arter lever i måste skyddas och naturliga livsmiljöer måste återställas. En livskraftig natur är även ett starkt skydd mot ett förändrat klimat. Mot den bakgrunden håller utskottet med kommissionen om att utmaningarna med förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster måste adresseras. Den biologiska mångfalden är en förutsättning för upprätthållandet av ekosystemtjänster och av skogens motståndskraft, vilket är avgörande för ekosystemens produktionsförmåga över tid.

Sverige har en ambition att särskilt skyddsvärda skogsområden inte ska avverkas utan bevaras i första hand genom frivillighet där flexibla skyddsformer används så långt som möjligt. Markägare ska få ersättning om brukande av skog inskränks. I denna del vill utskottet uppmärksamma ägandestrukturen i den svenska skogen som är uppdelad mellan statligt ägande och privat ägande. Jämfört med andra medlemsstater i EU är stora delar av den

svenska skogen privatägda, varför ersättning till markägare är viktigt. Arbetet med skydd av privatägd skog bygger mycket på frivilliga åtaganden. Den svenska skogspolitiken baseras till stor del på frihet under ansvar, och skogsägare förväntas göra insatser utöver vad lagen kräver, vilket är en del av det s.k. sektorsansvaret. Detta innebär att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för myndigheterna och skogsbruket. Målen ska nås genom samverkan mellan olika skogspolitiska medel som t.ex. rådgivning och utbildning, statligt skydd av skogsmark och statligt stöd samt skogsägarnas frivilliga insatser i form av t.ex. röjning av plantskog och frivilligt skydd av skogsmark. Utskottet vill lyfta fram att skogsägare gör mycket viktiga bevarandeinsatser för naturen.

I sammanhanget vill utskottet även framhålla det statligt ägda bolaget Sveaskog som ett positivt exempel på arbetet med ett hållbart statligt skogsbruk. Bolaget har tagit fram en ny långsiktig inriktning för 2021–2026 för hållbart skogsbruk med ambitionen att gå i spetsen för den EU-gemensamma strategin för biologisk mångfald i Sverige. Inriktningen syftar till att öka biologisk mångfald och stärka motståndskraften mot klimatpåverkan i skogsmarken samt öka tillväxten för att minst bibehålla virkesleveranser till industrin. Utskottet vill betona att det statliga skogsbruket ska vara ett föredöme för ett hållbart skogsbruk och ta stor natur- och kulturmiljöhänsyn.

Utskottet delar kommissionens uppfattning att EU och dess medlemsstater behöver ett hållbart skogsbruk för att klara framtidens utmaningar och välkomnar att kommissionen i strategin betonar skogens mångsidighet. Utskottet anser dock att det saknas en tydlig koppling till ansatsen i Agenda 2030 om de tre dimensionerna av hållbarhet som integrerade och odelbara, vilket lett till en obalanserad syn på dessa. Detta har enligt utskottet resulterat i en strategi som berör en alltför begränsad del av skogens och skogsbrukets bidrag till samhället. Viktiga dimensioner som företagande, jobb, konkurrenskraft, finansieringsmöjligheter, efterfrågan på skogsråvaror samt skogsbrukets betydelse för landsbygden berörs inte. Enligt utskottet är ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart skogsbruk av stor betydelse för ett hållbart samhälle.

Sverige har en politik som syftar till ett hållbart skogsbruk där det är centralt att värna och balansera skogens alla olika nyttor. Utskottet avser att noga följa de EU-initiativ som kan komma i konflikt med det nationella självbestämmandet, subsidiaritetsprincipen, eller som riskerar att kringskära möjligheterna att utforma en kostnadseffektiv politik.

Utskottet noterar att kommissionen ser behov av att skapa ekonomiska incitament för skogsägare och andra verksamma inom skogsbruket att förbättra kvantiteten och kvaliteten i skogarna i EU och att kommissionen tittar närmare på stödprogram för ekosystemtjänster. Utskottet vill i denna del anföra att stödssystem med koppling till EU:s budget bör undvikas. Generellt anser utskottet att åtgärderna i EU:s skogsstrategi inte får vara

kostnadsdrivande för EU-budgeten. Den svenska positionen är att utgiftsvolymen inom samtliga politikområden ska kvarstå och att nya utgifter ska finansieras genom omprioriteringar inom ram.

I likhet med kommissionen anser utskottet att klimatförändringarna innebär en utmaning för skogen och skogsbruket. Det är därför positivt att kommissionen i strategin lyfter insatser för att möta klimatförändringarna. Enligt utskottet är det viktigt att skogsskötseln planeras med rådande och framtida klimatförändringar i åtanke. Utskottet håller med om att det är viktigt att stärka skogarnas resiliens, särskilt genom klimatanpassning, för att därigenom säkerställa att skogen över tid kan fylla alla sina funktioner och utgöra en bas för mångsidigt nyttjande. I denna del vill utskottet lyfta fram Skogsstyrelsens fortlöpande arbete med klimatanpassning av skogen. Myndigheten har analyserat skogens och skogsbrukets sårbarhet för klimatförändringar och har efter samråd med sektorn tagit fram effektmål och förslag på anpassningsåtgärder. Målen syftar till att bibehålla ett skogsbruk med jämn leverans och god ekonomi. De syftar också till att motverka negativa effekter på andra samhällsvärden och till att underlätta renskötselns klimatanpassning.

Utskottet vill även uppmärksamma våtmarkernas betydelse för klimatet och den biologiska mångfalden. Våtmarkerna har en unik biologisk mångfald och ger god tillgång till rent vatten. De lagrar också enorma mängder kol i form av torv. Sverige har de senaste åren gjort en stor satsning på anläggning och restaurering av våtmarker och har även gett Skogsstyrelsen i uppdrag att återväta utdikade våtmarker för att minska utsläpp av växthusgaser.

Enligt utskottets mening kan både skydd av skog och ett mångsidigt brukande bidra till att såväl stärka skogarnas motståndskraft och tillväxt som skapa och upprätthålla höga naturvärden. Medlemsstaterna har skilda förutsättningar och därför behöver en mångfald av brukningsmetoder främjas. Skogsbruken ser olika ut i medlemsstaterna och har olika förutsättningar, varför det enligt utskottet är nödvändigt att medlemsstaterna ges utrymme att själva välja skötsel- och brukningsmetoder utan begränsningar. Utskottet anser att det behövs en så bred, variationsrik och medlemsstatsanpassad verktygs-låda som möjligt för att kunna bidra på ett kostnadseffektivt sätt till övergripande EU-mål. Tydliga definitioner behöver utarbetas gemensamt och utformas med flexibilitet för att åtgärder och regleringar ska kunna anpassas till medlemsstaternas olika förutsättningar. Enligt utskottets mening är det varje medlemsstat som på nationell nivå bäst kan säkerställa att skogens alla förmågor möts med syftet att främja ett variationsrikt och hållbart brukande av skogslandskapet. Utskottet anser därför att det är ytterst olämpligt att kommissionen i strategin försöker styra olika produktionsmetoder.

I sammanhanget noterar utskottet att Skogsstyrelsen har beslutat om en ny definition av begreppet hyggesfritt skogsbruk då myndigheten sett ett behov av ett myndighetsgemensamt förhållningssätt till hyggesfritt skogsbruk. Bristen på definition har enligt Skogsstyrelsen gjort det svårt att mäta och följa upp omfattningen av hyggesfritt skogsbruk i Sverige. Enligt Skogsstyrelsen

ska definitionen fungera som ett komplement till svenska FSC:s skogsbruksstandard kontinuitetsskogsbruk. Utskottet anser att detta arbetssätt kan framhållas som ett bra exempel på hur definitioner och standarder för skogsbruk kan anpassas till de unika förutsättningarna i varje medlemsstat.

Utskottet noterar att kommissionen i skogsstrategin föreslår att nya kriterier och indikatorer ska utvecklas för skogsbruket och att det ska fastställs tröskelvärden särskilt med beaktande av ekologiska aspekter. Utskottet vill framhålla att Forest Europe sedan flera år tillbaka arbetar med att fastställa indikatorer för hållbart skogsbruk tillsammans med medlemsländerna, EU-kommissionen, forskare och intressentgrupper (Sustainable Forest Management). Utskottet ser därför inget behov av att ta fram nya indikatorer och definitioner.

Utskottet vill vidare framhålla vikten av att arbeta med skydd av skog och värdefulla områden för att främja olika värden såsom biologisk mångfald, kulturmiljö, friluftsliv, renskötsel, jakt, fiske och besöksnäring. Sverige har gjort stora satsningar för att skydda värdefulla skogar och för att öka miljöhänsynen i skogsbruket. Resurser har bl.a. tillförts för skydd och skötsel av värdefull natur, till skötsel av naturreservat och nationalparker, till arbetet mot invasiva arter, till arbetet med att bevara hotade arter, till viltförvaltning samt till arbetet med att restaurera och anlägga våtmarker.

Utskottet konstaterar att redovisningen av skyddad natur spelar en stor roll i medlemsstaternas arbete med biologisk mångfald och för medlemsstaternas förutsättning att nå internationella mål och åtaganden för skydd av natur. Naturvårdsverket har, i samarbete med Skogsstyrelsen, jämfört och beskrivit hur Sverige och ett urval av länder redovisar skyddade områden i internationella sammanhang till Europeiska miljöbyrån och konstaterat att redovisningarna skiljer sig åt. Det finns många instrument som skyddar natur utan att vara skyddade områden enligt Internationella naturvårdsunionen (IUCN) men som likväl har stor betydelse för biologisk mångfald. I den svenska modellen för naturvård i skogen ingår t.ex. både formellt skydd, frivilliga avsättningar och generell hänsyn som en helhet. Hela denna areal ingår dock inte i rapporteringen om skyddade områden. Det är utskottets åsikt att Sverige ska redovisa skydd av natur i enlighet med IUCN:s rapporteringssystem, detta för att kunna jämföra Sveriges internationella åtaganden mer rättvist gentemot andra EU-länder.

Utskottet ser positivt på att kommissionen vill öka trädplanteringen i EU men anser även i denna del att detta arbete måste bedrivas på ett sätt som tar hänsyn till medlemsstaternas nationella förutsättningar. I Sverige är det t.ex. ett lagstadgat krav att ny skog ska återplanteras när skog avverkats, ett krav som härstammar från Sveriges första moderna skogslag från 1903 och som visar på omsorgen om att säkerställa en långsiktigt hållbar virkesförsörjning. Enligt utskottets mening saknar strategin en diskussion från kommissionen om kostnadseffektivitet och mervärde för enskilda medlemsstater i förhållande till ambitionen att öka trädplanteringen.

Övervakning, rapportering och datainsamling

Utskottet noterar kommissionens ambition att presentera ett lagförslag om en ram för skoglig observation, rapportering och datainsamling vilket kommer att skapa ett EU-omfattande integrerat ramverk för skogsövervakning. Som utskottet anfört tidigare ska detaljreglering av hållbart skogsbruk på EU-nivå undvikas. Utskottet motsätter sig även förslaget om strategiska planer för skogar som ska innehålla medlemsstaternas strategiska vision för sina skogar och den skogsbaserade sektorn samt krav på skogsbruksplaner. Utskottet anser att planläggning av skogarna på EU-nivå ska undvikas. Utskottet delar inte kommissionens bedömning att den långsiktiga visionen eller den strategiska planeringen kring skogarna brister i EU:s medlemsstater och att kommissionen därmed borde skapa gemensamma strukturer för detta på EU-nivå. Merparten av EU:s medlemsstater har långsiktiga visioner i form av nationella skogsprogram eller liknande. I Sverige finns ett nationellt skogsprogram där visionen är: ”Skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi.” Enligt utskottet bidrar skogsprogrammets olika aktiviteter och dialog till att främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Enligt utskottet borde skogsstrategins genomförande fokuserade på att uppmuntra frivilliga och nationella initiativ och gemensamma erfarenhetsutbyten.

I likhet med kommissionen anser utskottet att dataunderlaget behöver förbättras inom flera medlemsstater, bl.a. för att följa effekterna av klimatförändringarna. När nationella data med god tillförlitlighet och kvalitet finns tillgängliga bör dessa dock användas. Vidare ser utskottet inget mervärde i att EU ska bygga upp en omfattande struktur för datainsamling. Ett sådant arbete riskerar att leda till ytterligare administrativa bördor för skogsbruket utan att uppnå motsvarande nytta. Kommissionen borde i stället använda existerande strukturer, både internationellt och i medlemsstaterna. Det skulle vara både mer kostnadseffektivt och mindre administrativt betungande att öka utbytet och samverka med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och de nationella skogsinventeringarna.

Utskottet noterar också att flera medlemsstater vid jordbruks- och fiskerådet den 11–12 oktober 2021 ifrågasatte användbarheten av förslaget om skogskontroll, rapportering och datainsamling i EU med hänvisning till att många länder redan har nationell inventering av skogar.

Forskning och innovation

Utskottet anser att forskning samt innovationer och deras genomförande kommer att ha stor betydelse för att uppnå den gröna givens ambitioner, inklusive skogsstrategin. Det europeiska forskningssamarbetet, med ramprogrammet Horisont Europa i spetsen, är av stor betydelse för att klara av den gröna omställningen. Det är utskottets uppfattning att det är genom forskningen som nya hållbara metoder och innovativa lösningar kan utvecklas. För att balansera och integrera social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

i linje med Agenda 2030 behövs forskning för att utveckla giftfria, cirkulära och biobaserade lösningar som respekterar planetens begränsningar samt skyddar människors hälsa och miljön. Forskning och innovation behövs även för att säkra en klimatanpassad och konkurrenskraftig primärproduktion inklusive en god och säkerställd tillgång till hållbart producerad biomassa från skogen.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att kommissionen lyfter fram betydelsen av forskning och innovation i skogsstrategin. En stark skoglig forskning är viktig för att möta framtida omvärldsförändringar. Utskottet anser dock inte att nya strukturer för forskningssamarbeten behöver utvecklas. Redan existerande samarbeten som t.ex. European Forest-based Sector Technology Platform utgör enligt utskottets bedömning en tillräcklig grund för det fortsatta arbetet.

Arbete med existerande EU-regelverk

I likhet med kommissionen ser utskottet behov av att komma till rätta med illegal avverkning. Det är av grundläggande betydelse att EU:s regelverk följs på ett korrekt och enhetligt sätt för att reglerna ska få avsedd effekt. Utskottet välkomnar därför den översyn som pågår av EU:s timmerförordning och handlingsplanen för skogslagstiftningens efterlevnad, styrelseformer och handel (Flegt). Utskottet vill dock framhålla betydelsen av att de ändringar och förslag som utarbetas är ändamålsenliga, att överstatlig reglering undviks och att den administration som krävs för att följa regelverken hålls till ett minimum.

Hållbart brukande och bevarande av skog är en profilfråga i svenskt internationellt samarbete. Skogen och dess värdekedja ska bidra till en globalt hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030. Sverige är aktivt engagerat i bl.a. FN:s skogsforum där en strategisk plan utarbetas för de skogsrelaterade målen i Agenda 2030. Sveriges ambition är att vara ett föregångsland inom skogsskydd och hållbart skogsbruk. Sverige vill vara med och leda utvecklingen av en globalt växande bioekonomi och en globalt hållbar utveckling och klimatomställning. Sverige vill också bidra till ett ansvarsfullt och hållbart skogsbruk i andra länder. Sverige verkar bl.a. för långsiktigt ägande och nyttjande av mark, för en aktiv dialog med kunskapsbärare och intressenter på olika nivåer och för ökad jämställdhet och anständiga arbetsvillkor inom skogssektorn. Mer ansvarsfullt och transparent företagande, liksom mer hållbar produktion och konsumtion, är viktigt när det gäller skogens produkter.

Utskottets sammanfattade bedömning och förslag

Mot bakgrund av det som miljö- och jordbruksutskottet anfört ovan i sitt ställningstagande föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Särskilda yttranden

1. Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 (SD)

Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD) och Yasmine Eriksson (SD) anför:

Från Sverigedemokraterna vill vi framhärda i att regeringen bör framhålla för EU att Sverige stöder de skrivelser som Österrike m.fl. skogrika länder, inklusive Finland, skickade till EU-kommissionen i mars respektive juli 2021 om skogsstrategin.

2. Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 (V)

Elin Segerlind (V) anför:

Människan är beroende av ekosystemtjänster från naturen. Begreppet ekosystemtjänster används för att visa nyttan människan får från naturen. Till exempel renar växter vår luft och bin pollinerar våra grödor. Ekosystemtjänster skapas och möjliggörs av den biologiska mångfalden. Artrikedom är avgörande för våra och kommande generationers livsmöjligheter och är grunden för fortsatt välfärd. Biologisk mångfald och klimatkrisen är vår tids stora ödesfrågor som också har stor påverkan på varandra. En natur med många arter klarar lättare av den stress som ett förändrat klimat innebär. Bevarande av naturskogar ger stora mängder lagrat kol, och restaurerade eller nyanlagda våtmarker gör samhället mindre sårbart mot översvämningar. Samtidigt gör klimatförändringarna att artrikedomen riskerar att gå förlorad när ökenområden breder ut sig eller när det arktiska istäcket blir allt mindre. Tillståndet för den biologiska mångfalden är mycket kritiskt och många forskare hävdar att vi är på väg in i den sjätte massutrotningen på planeten.

Den internationella panelen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, Ipbes, konstaterar i sin rapport från 2019 att förlusten av arter och ekosystem är ett lika stort hot mot människan som klimatförändringarna. Av jordens ca 8 miljoner växt- och djurarter riskerar nästan 1 miljon att utrotas. Människor som lever i fattigdom drabbas hårdast av en utarmad natur då tillgången till exempelvis brännved, fisk och rent vatten begränsas.

Vänsterpartiet anser att klimatkrisen och utarmningen av biologisk mångfald måste mötas gemensamt och med intensifierad kraft både nationellt och globalt. Därför finns det en rad åtgärder som vi anser att Sverige ska driva på den globala arenan likväl som inom EU. Dessa finns angivna i motion 2021/22:3279 Biologisk mångfald.

Vänsterpartiet delar inte utskottets generellt negativa inställning till EU:s skogsstrategi utan anser att kommissionens förslag är ett steg i rätt riktning. Vi

delar kommissionens grundläggande antagande att våra skogar är nödvändiga för att upprätthålla den biologiska mångfalden och ett klimat i balans.

Vänsterpartiet delar kommissionens bild att skogsbruket behöver bli mer hållbart och att det gäller även Sverige. Vänsterpartiet ser att skogsfrågor är nationell kompetens men ser också att överlappning mellan frågor som rör skog, biologisk mångfald och klimat är svår att undvika.

Vänsterpartiet välkomnar att strategin har ett tydligt fokus på att stärka skyddet av skogen men även restaureringen av skogar. Ett tydligt fokus på skogsförvaltning för biologisk mångfald finns också med för att skapa en motståndskraft men även produktionskapacitet för många år framöver. Vi ser i dag att kortsiktiga perspektiv styr skogen, där avverkningen står som främsta prioritet.

De incitament och ersättningar som skogsstrategin pratar om för att uppnå andra värden av skogen än avverkningen välkomnar vi, och vi delar kommissionens ansats att det ska vara lönsamt att skydda skogen. Till exempel kan det handla om möjlighet för friluftsliv eller att gå över till ett mer hållbart jordbruk.

Vänsterpartiet stöder också kommissionens inriktning om att skydda minst 30 procent av landarealerna där 10 procent ska vara strikt skyddat; det skriver vi om i vår motion Biologisk mångfald. Sverige klarade inte att leva upp till något av de mål till 2020 som beslutades inom ramen för konventionen om biologisk mångfald. Inte heller nås något av de 16 nationella miljömål som har direkt koppling till den biologiska mångfalden. Vänsterpartiet anser att det är ett starkt underbetyg för ett rikt välfärdsland som Sverige.

Det är tyvärr också ett kvitto på att miljöhänsynen fortfarande är underställd kortsiktiga vinstintressen inom stora delar av våra näringar. För att bryta trenden krävs nya styrmedel och ett förbättrat regelverk så att våra näringar bedrivs hållbart inom naturens gränser. Miljöhänsynen ska vara överordnade de ekonomiska intressena. Det krävs även att vi intensifierar arbetet med att skydda våra områden med höga naturvärden från exploatering. Det är tydligt att Sverige har långt kvar för att nå upp till en stark biologisk mångfald i våra skogar.

3. Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030 (MP)

Maria Gardfjell (MP) anför:

Sedan 2019 har kommissionen utvecklat en ny klimatlag och en ny strategi för klimatanpassning, en ny strategi för biodiversitet, från jord till bord-strategin, en hållbar kemikaliestrategi, en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi m.m.

Just nu förbereds partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald (COP 15) som äger rum i april–maj 2022. EU har positionerat sig som en global ledare som vill vara en förebild för världens länder i fråga om såväl klimatomställningen som ett effektivt arbete för den biologiska

mångfalden vad gäller skydd, restaurering och utveckling av naturvård som genomsyrar det aktiva jordbruket och skogsbruket samt samhällsplaneringen.

När EU:s miljökommissionär Virginijus Sinkevičius besökte riksdagen i juni i år betonade han både att det är av stort värde att Sverige bidrar med sin kompetens inför COP 15 och att Sverige är ett av EU:s medlemsländer som är en allierad att samverka med om den europeiska gröna given.

EU:s stärkta klimatambition att minska utsläppen med 55 procent till 2030 fick brett stöd i riksdagen, även om Miljöpartiet gärna hade sett ännu högre ambitioner. EU:s klimatarbete påverkar alla samhällssektorer, även skogsbruket. I 55 %-paketet berörs skogsbruket främst i förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) och direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (RED II).

Kommissionens skogsstrategi kommer att vara avgörande för att skogsbrukets roll ska kunna utvecklas så att hela EU ska kunna möta klimatutmaningen. Skogens roll i klimatomställningen handlar om substitution, om kolinlagring och skyddet av den biologiska mångfalden, i såväl skyddad natur som de produktiva skogsmarkerna. Skogen har också en mycket central roll i klimatanpassningsarbetet.

Skogen är av stor kulturell och rekreativ betydelse för många svenskar. Runt 300 000 människor är skogsägare i vårt land, varav många är familjeföretagare. I Sverige finns ett stort engagemang för skogen. Många svenskar känner att skogen är en viktig del av vår kultur och är stolta över våra skogar.

Skogspolitiken är ett område av nationellt intresse. För Sverige ses detaljerade EU-regler om skogsbruk som problematiska. Den politiska debatten i Sverige om skogsbruk och biologisk mångfald kan beskrivas som polariserad, liksom diskussionen om urbefolkningen och skogsbruket i norra Sverige.

Eftersom många skogar är privatägda är det viktigt att kommissionen också utvecklar ekonomiska incitament att skydda och återställa skogar. Såväl Sverige som EU måste hitta balansen mellan att använda skogen för bättre produkter och att skydda skogarna för biologisk mångfald och kolsänkor. Att skydd av värdefull natur kan bidra till ett effektivare arbete för att förstärka kolsänkan är en s.k. vinn-vinnsituation. Naturbaserat skogsbruk, t.ex. hyggesfritt skogsbruk, kan ge fördelar då kolsänkan i markskiktet kan bibehållas, åtminstone till en stor del.

Tills för bara några år sedan var det nästan otänkbart att föreställa sig att skogsbränder skulle bli vanligare i boreala skogar på våra breddgrader. År 2018 brann mer än 2 300 hektar skog i Sverige. Skogsbränderna bekämpades av svensk räddningstjänst ihop med enormt stora insatser från EU.

I de redovisningar Sverige gjort till EU visas att naturvårdsinsatserna är otillräckliga i alla skogsbiotoper utom när det gäller skogstyper i den alpina regionen. Skyddet för våtmarker är inte heller på en acceptabel nivå. Skogsstrategin kommer att kunna förbättra möjligheterna att stärka arbetet

med biologisk mångfald och klimatanpassning av skogsmarkerna, både genom naturvård och genom utveckling av skogsbruksmetoder.

De återväxtproblem som finns i svenskt skogsbruk i dag visar, tillsammans med problemen att miljömålen inte nås, att skogsbruket i Sverige inte är hållbart.

Det förekommer en rad argument i skogsdebatten om att EU inte ska påverka svenska skogar. I riksdagens kammare påstod nyligen Moderaternas partiledare att Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas budget ”räddar den svenska skogen från Miljöpartiet”. Den här typen av argument är ovärdiga en hederlig diskussion om det svenska skogsbruket, hur vi stärker enskilda skogsbrukares förutsättningar, hur vi klarar klimatutmaningarna och hur vi undviker naturkrisens risk för förstörelse av värdefull natur. Arbetet med att främja en växande kolsänka borde vara en intressant utmaning när det i grunden går hand i hand med samhällsnyttor som skydd av biologisk mångfald, ökad klimatanpassning och skogar som gynnar utvecklingen av för Sverige viktiga näringar som besöksnäringen och rennäringen. Behovet av skogsråvara kommer att växa i takt med att fossila bränslen och råvaror fasas ut. Därför måste vi ha en effektiv cirkulär bioekonomistrategi som bygger på att livslängden på skogsprodukter ska öka och att hushållning med resursen kan främjas. Här behöver kommissionen stärka arbetet med innovation; det gäller inte minst inom byggsektorn.

Klimat och biologisk mångfald hänger ihop. Enligt IPCC går det inte att möta klimatkrisen utan att också adressera naturkrisen. ”Business as usual” är inte möjligt.

Miljöpartiet anser att utskottets negativa inställning till EU:s skogsstrategi är obalanserad. Det står helt klart att förslagen på övervakningssystem på EU-nivå inte är bra, då det är bättre att utgå från befintliga system och förbättra och samordna dessa. Det finns aldrig anledning att förespråka omfattande byråkrati eller överstatlighet i onödan.

Vi vill betona att när Sverige påpekar att skogspolitiken ska vara nationell står inte det i strid med att EU utvecklar en icke-bindande strategi. Vi kan inte heller säga att skogspolitiken ska vara nationell om vi inte tar ansvar och utvecklar vår skogsvårdslag. Det är inte trovärdigt gentemot EU eller andra medlemsländer i EU när Sverige har en lag från början av 90-talet som är framtagen innan Sverige gick med i EU, innan klimatkrisen var ett faktum, för att lösa gårdagens problem och inte dagens.

Miljöpartiet välkomnar att kommissionens skogsstrategi lyfter fram behovet av att värna och skydda gammelskogar, att ett mer variationsrikt och naturnära skogsbruk ska främjas, att kalhyggesbrukets avigsidor med bl.a. dagens återväxtproblem måste adresseras även i svenskt skogsbruk, att skogsentreprenörernas roll och kompetens sätts i fokus för att utveckla och köra maskiner som fungerar i en mer adaptiv förvaltning av skogen för att undvika markpackning, att ersättningssystem behövs för att markägare ska kunna upprätthålla samhällsviktiga ekosystemtjänster och för att restaurera skogsmarker m.m.

De av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen ska uppnås och Sveriges internationella åtaganden ska genomföras. Dagens regelverk och metoder vid nyttjande av skogen leder inte till att dessa mål uppfylls. Detta syns i myndigheternas uppföljning av miljömålen och i vetenskapliga studier av tillståndet för den biologiska mångfalden i skogslandskapet. En rad förbättringar krävs därför inom skogsbruket vad gäller både metoder och skydd av skogsmiljöer med höga naturvärden.

För att nå samhällets gemensamma mål för skogen har skogsbruket en helt avgörande roll. Skogsråvaran är central i ett hållbart samhälle. Miljöpartiet vill värna ett långsiktigt lönsamt och hållbart brukande av skogen. De regelsystem som styr brukandet måste vara begripliga och rättssäkra för markägare och möjliga för samhället att följa upp och utvärdera. Lagen bör när den uppfylls göra att miljömålen nås, och så är det inte i dag. Miljöpartiet önskar ett system som ger ökad lönsamhet för den som sköter sina skogar med extra stor hänsyn till biologiska och sociala värden.

För att människans nyttjande av skogen ska vara hållbart behövs hänsynsregler som gäller för allt skogsbruk. För att stärka äganderätten och öka incitamenten för såväl frivilligt som formellt skydd är den viktigaste förutsättningen att samhället avsätter tillräckliga medel för att ersätta markägare, så att de skogar som behöver undantas från produktions skogsbruk kan skyddas. Här behöver diskussionen med kommissionen fortsätta.

BILAGA

Förteckning över granskade dokument

Kommissionens meddelande Ny EU-skogsstrategi för 2030 (COM(2021) 572).